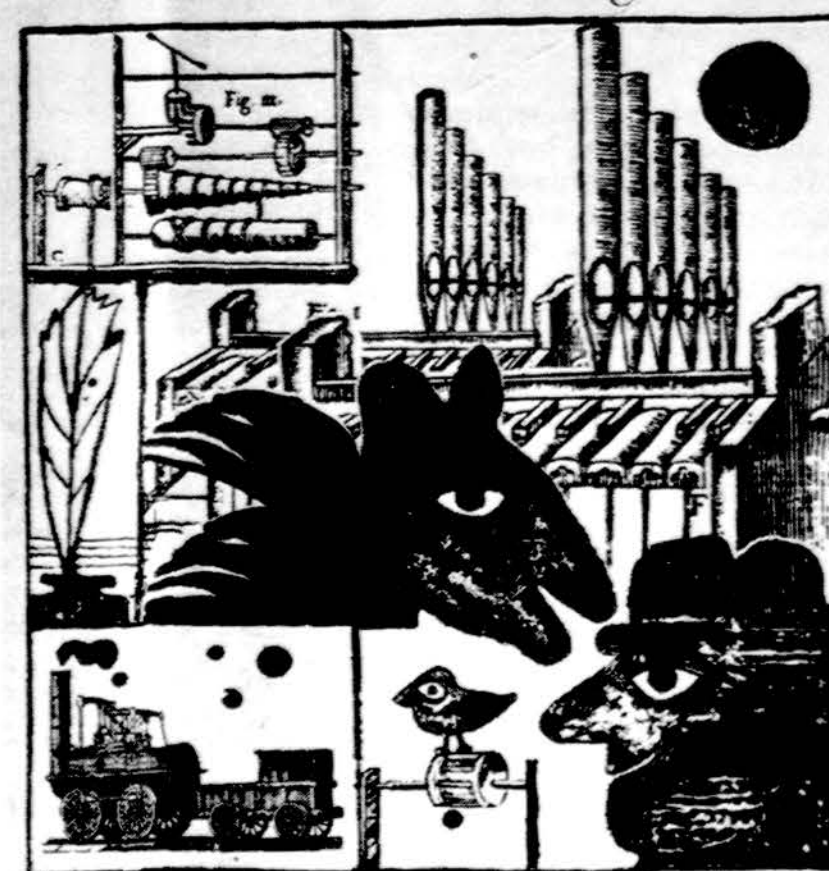

Lietuviški motyvai Johannes Bobrowskio poezijoje

(Atkelta iš 1 psl.)

J. Bobrowskis savo pirmojo eilių rinkinio gale įdėjo eilėraštį, pavadintą „Mirusi kalba“. Čia jis kalba apie senąją prūsą, kurs yra „tavo brolis“, jis kalba, jį gali girdėti. Jis pasako kelis žodžius, kurie turi paslėptą, simbolinę reikšmę. Jo vardas Laurio, o žodžiais *warne* (varna), *wittan* (gluosnis) ir *smordis* (ieva) jis primena išmirusią kalbą, kuri vis dėlto neduoda rašyti ir tolimiesiems palikuonims — ji turi magišką galią, nes tik jos žodį pašnibzdėjus, jau gali nuvysti „tavo ieva“. O atsiųrė čia tas „brolis“ upe, pavirtęs sraige pagal senųjų prūsų ir lietuvių animistinių įsitikinimų. Šis eilėraštis — vienas iš J. Bobrowskio bandymų susigrąžinti praeitį „su viltimi“, kaip buvo pareiškęs „Mano temoj“.

Antrajame J. Bobrowskio poezijos rinkinyje *Šešėlių žemės upės* (1965) randame dar tų pačių Sarmatijos žemės motyvų, susijusių ir su lietuviška tematika. Čia poetas vėl prisimena savo vaikystės gerai pažintą vietą, apdainuoja Daubą (prie Ragainės, Nemuno krante), apie kurį dainavęs pirmajame savo poezijos rinkinyje, jau ir ten apgailestaudamas, kad „tenka dėti tyli malakus į svetimus židinius“, o dabar tai jau tik „svajonių vieta, paveikslas rankose“. Bet vis vien iš tos praeities prabyla, lyg Vydušo *Prabočių šešėliuose*, balsai dabarčiai:

*Be aš girdžiu,
nors ir kaip užmirščiau:
jie kalba šešėliuos,
tai jie, tai ji
mano kalba,
artima ir nuo kraujo parudus.*

Prisimindamas Vilnių eilėraštį „Senas Vilniaus kiamas“, J. Bobrowskis pataria žvelgti ne į Vileikos srovę, nes „šešėliai prigeria“, o į dangų su jo ženklais, žvaigždynais, kaip tenlik kilo nemarus Čiurlionio žvilgsnis.

Tokie žvaigždžių ženklai J. Bobrowskio poezijos rinkiniuose yra apdainuoti poetai, filosofai, muzikai. Čia sutinkame ir Safo ir Pindarą — o tarp jų patalpinta ir mūsų Žemaitė! — čia matom Bachą, Mozartą, Villoną, Gongorą, Aleksį Kivi, o tarp jų ir mūsų Donelaitį. Žemaitė ir Donelaitis J. Bobrowskis buvo ypaci pamilę. Pastarajam atminti parašė ir romaną *Lietuviški fortėpionai* (1965), kur šaukiamą Donelaičio humanizmo sutaikti besikivirčiančius tautybių kaimynus prie Nemuno, prie Rambynų. O Žemaitė J. Bobrowskis (to pat vardo eilėraštį) prisimena iš savo vaikystės meto, ir jos vardas jo vaikystėje lankytose vietose, matyt, buvo plačiai pasklides. Tai turėjo būti palei Jūrą ir Mituvą, kai jos įtekė į Nemuną netoli Rambynų (8).

Eilėraštį „Mickeyvičius“ J. Bobrowskis leidžia Adomui Mickeyvičiui, vienam iš tų garbiųjų „dangaus ženklų“, pagal kuriuos sarmatas surasdavo savo kelio linkmę, pasakyti monologą, kaip jo motina Aušros vartuose uždegė žvakę, dėkodama už sūnaus išgelbėjimą, kaip per Krymą ir Akermano stepes jis pateko į Paryžių ir ten „gerė dangų lyg burna“, vanagai skraidant viršum ažuolyno. O po to turėjo ateiti „spindinčio rūšio ir pasirošimo diena“.

Eilėraštis apie Adomą Mickeyvičių yra vienas iš nedaugelio, kur esama religinio elemento. Šiaip jau J. Bobrowskio poezijoje vargu rasi eilėraštį, kurio turinys būtų imtas iš krikščioniškojo ar socialistinio pasaulio lobby. Nors jis gyvena ir dirbo

Rytų Vokietijoje, Berlyne eidamas leidyklos lektoriaus pareigas, bet marksistu nebuvo pasidaręs, juo labiau, kad iš mažumės buvo išauklėtas laikytis protestantiško tikėjimo (9).

Tad ir tretysis J. Bobrowskio poezijos rinkinys *Oro ženklai* (1965), išleistas pimiriniui leidiniui, pasaulėžiūriškai nesiskiria nuo pirmųjų dviejų. Tik čia, dainuojant apie vizijinę Sarmatijos žemę, daugiau abstraktiškumo pačiuose eilėraščiuose. Bet jei Sarmatijos laikas reiškė tą pat, ką ir šešėlių žemė, tai oro ženklai reiškia daugiau nuo laiko ir vietos atsieta turinį. Galbūt jam išsifruoti reikės daugiau ir pastangų. Bet ir šiame rinkinyje rasime įvaizdžių ir užuominų iš pirmųjų dviejų.

Taip eilėraštį „Šešėlių žemė“ gal ir nebūtų aišku, apie kurią žemę čia kalbama, jei nerastume užuominos, kaip „ragana šuktelėjo valtinkui“. Ta žemė paskendus praetis tamson, ir „kas jo gyvena, kalba paukščio balsu“ (pvz. varnos balsu eilėraštį „Mirusi kalba“).

Nežinotum ir kokią vietą mini eilėraštis, pavadintas „Ugnies vieta“, jei nebūtų paminėta ieva, apie kurios nuvytimą buvo kalbama ankstesniojo rinkinio eilėraštį.

Persekiojimo motyvas gana dažnas J. Bobrowskio poezijoje. Eilėraštį „Vardai persekiojamajam“ poetas liepia persekiojamajam tarti lyg magiškus žodžius, kuriais jis išsigelbės. Tai senoji prūsos dvasia, kuri tarus „gerwe“ jau skrenda, tarus „anguryš“ jau neria gelmen, kol galop pražysta alyvmedžių, kurs „pilnas kraujo“, t.y. naujos gyvybės.

J. Bobrowskio poezija apskritai yra artima vadina mai hermetinei poezijai, bet jos rašto ženklus lengviau išskaityti, negu tų modernių poetų, kurie eilėraščio prasmę paskandina drumstuose dažnai absurdiškų žodžių vandenynėse. J. Bobrowskio poezija kyla iš daugiausia praeitį apgiedančios realybės, todėl ir turi jos atrakinimo

JOHANNES BOBROWSKI SARMATISCHE ZEIT

Johannes Bobrowski
Levins Mühle
Roman

Antanas Zmuidzinavičius

Nemuno žiotys

raktą, kurs dažniausiai yra tautosakos tyrinėtojų kišenė (10).

Bene patį atviriausią poetinį išsiskaymą randame J. Bobrowskio eilėraštį „Prūsų elegija“. Jis parašytas dar 1952 metais, taigi pačioje jo produktingosios kūrybos pradžioje. Rinkiniuose jis nebuvo spausintas, ir rastas tik periodikoje (11) Tai tema, kuri, pagal jo išsipažinimą, nedavė ramybės visą gyvenimą:

*tau padainuosiu
neapdainuotą tavo žuvimą,
kurs kada mums į kraują
išigėrė — — —*

*Vardai kalba apie tave,
sumindžiota tauta, kalnų
šlaitai,
upės dažnai dar netyros,
akmenys ir keliai —
dainos vakare ir pasakos,
driežų brautėlėjimas mena
tave — — —*

Siame paskutiniajame savo poezijos rinkinyje J. Bobrowskis pastatė poetinį paminklą ir savo didžiai pamėgtajam Kristijonui Donelaitiui. Čia didysis mūsų klasikas pagerbtas šalia Bacho, Mozarto, Lenzo. Eilėraštis „Tolminkiemio kaimas“, kuriame apgiedamas Donelaitis, parašytas 1962 metais, taigi tuo metu, kai J. Bobrowskis buvo pilnai atsidėjęs savo prozinės kūrybos darbui ir kai jau bus rašęs savo romaną *Lietuviški fortėpionai*, kur kėlė Donelaičio kaip tautų taikintojo vaidmenį, jį pamiltą poetą pasikvietęs iš tolimesnės praeties dabarčiai.

Kaip romane, taip ir eilėraštį Donelaičio šaukiamasi kaip balandžių gynėjo nuo vanagų (tokie buvo nacių laikai ten panemunėse):

*Paėjė dar kiek, Donelaiti,
upė nor pasikelti sparnais,
vanagas, priešas balandžių,
miškas juodom galvom
keliasi, šaukia
vėjas per kalną.*

Čia minimas kalnas yra, be abejo, Rambynas, kurio papėdėje vyko ir *Lietuviški fortėpionų* veiksmas. Vanagas yra priešas įvaizdis dažnam Bobrowskio eilėraštį. Bet kaip Adomas Mickeyvičius laukė permainingos, kurią atneš šventas rūstis, taip ir Donelaitis turi padėti iškovoti teisingumo „rūstybės dieną“:

*Tu rašyk viršum lapo:
Dangus išliejo malonę,
ir aš mačiau, kaip
laukė, kad nuvestų žemyn
ir ateitų rūstybė (12)*

PASTABOS

1. J. Bobrowskis gimė Tilžėje, Gra-benstr. 7, savo senelės (iš motinos pusės) name. Plg. Gajek, B. Johannes

Bobrowski; Chronik. Einfuehrung. Bibliographie. Frankfurt/M. 1977 p. 7. „Wer ist wer“, XIV, Beilage II, 1965, klaidingai rašo, kad J.B. gimė Mocikuiose. Ta klaida pakartota *Lietuvių dienose*, 1967, nr.1, prie J.B. eilių vertimo.

2. Gajek, B. op. cit., p. 14.

3. *Lexikon der Weltliteratur*, red. Gero von Wilpert, Stuttgart 1980 t. II. 2 leid., p. 958 rašoma, kad Sarmatija tai „viduramžių Didžioji Lenkija“, nors iš tikrųjų nuo Baltijos iki Juodosios jūros tęsėsi Didžioji Lietuvos kunigaikštija.

4. Ta „Mano tema“ pakartota ir naujosios vokiečių poezijos antologijoje *Widerspiel*, Muenchen, 1962, p. 160. Toj antologijoje įdėtas ir lietuviška tema eilėraštis „Vaziavimas ralais“.

5. Union Verlag Rytų Berlyne 1970 m. išleido J. Bobrowskio *Im Windgestrauch* (Vėjo krūmynė), kur pakartoti eilėraščiai iš *Sarmatische Zeit*.

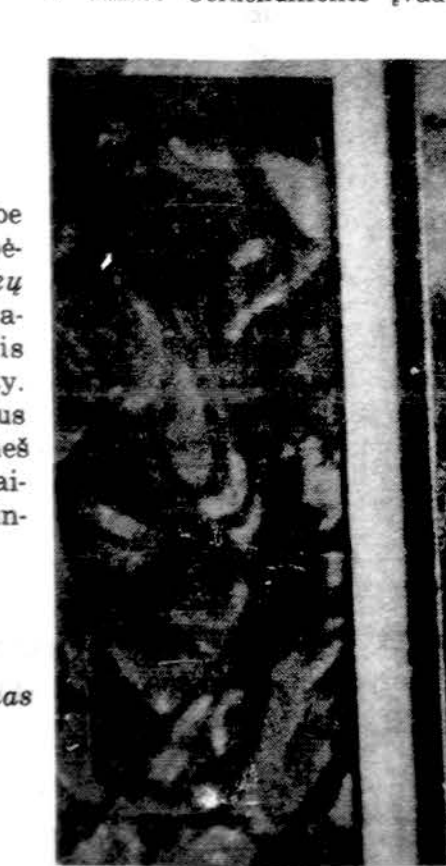
6. Cit. iš Deskau, Dagmar, „Dunkelheit“ und „Engagement“, zur Gestaltung des Geschichtsbezuges in der Lyrik Johannes Bobrowskis. Diss. Mainz, 1973, p. 200.

7. Bobrowski, Johannes. *Litauische*

NAUJI LEIDINIAI

• *Regina Matuzonytė - Ingelevičienė 1905-1980*. Apžvalginės parodos, pirmą kartą surengtos 1983 m. gegužės mėn. 7-8 d. Kultūros židinyje, Brooklyn, New York, katalogas. 28 psl. Leidinio techninis redaktorius — Kęstutis Čerkeliūnas. Nuotraukos Vytauto Maželio ir Dariaus Kudžmos. Spaudė Pranciškonų spaustuvė, Brooklyn, N.Y. Spalvotų nuotraukų reprodukcijos Greece Printing Company. Leidėjas dr. Vladas Ingelevičius.

Katalogas lietuvių ir anglų kalbomis, patraukliai išleistas, su trylikos dail. Reginos Ingelevičienės darbų reprodukcijomis (ju tarpe 4 spalvotos), biografine apybraiža, parodų, kuriose dailininkė yra dalyvavusi, sąrašu ir Rimos Čerkeliūnienės įvadu.

Dailininkė Regina Matuzonytė-Ingelevičienė keleri metai prieš savo mirtį New Yorke. Jos tapybos

klaviere. Roman. Berlin, 1967, p. 154.

8. Kitoj šio eilėraščio versioj Žemaitė vadinama „Dichterin“ (poetė, kūrėja). I savo apsakymėlių rinkinij *Der Mahner* (Perspėjimas), p. 35-37 J. Bobrowskis įdėjo Žemaitės fotografijos aprašymą.

9. Mauser, Wolfram. *Beschwoerung und Reflexion; Bobrowskis sarmatische Gedichte*. Frankfurt/M., 1970, p. 8.

10. Lietuvių dainų ryšį su J. Bobrowskio poezija nagrinėja Deskau, Dagmar, op. cit., p. 194-289.

11. *Sinn und Form*, 1955, nr. 4.

12. J. Bobrowskio poezijos vertimai lietuvių kalba: *Sarmatijos metas; eilėraščiu rinkinys*. Vilnius, 1974. (Vertė S. Geda ir B. Savukynas); „Sugrįžusi Sarmatijos žemė“ (5 eil.) Vertė J. Tininis. *Lietuvių dienos*, 1967, nr. 1, p. 8-10; *Johannesas Bobrowskis* (7 eil.) Vertė S. Geda ir B. Savukynas. *Poezijos pavasaris*, Vilnius, 1968, p. 146-149; — „Johannes Bobrowskio eilėraščiai“ (3 eil., ju tarpe „iš Prūsų elegijos“). Vertė A. Tyruolis. *Karys*, 1974, nr. 4; „Pėdos Nemuno pakrantėse — iš J. Bobrowskio paskutinių eilėraščiu“ (6 eil.). Vertė A. Tyruolis. *Draugas*, 1979.8.11, II, nr. 187 (28), p. 3.

Jame glaudiai, bet raiškiai apibūdinama Reginos Ingelevičienės kūryba ir pabaigoje taip apibendrinama:

„Reginos Ingelevičienės kūryboje įžiūrima šio šimtmečio pradžios Paryžiaus mokyklos įtaka. Ypatingai jai artimi fauvistų Rouault darbai, kurio kūrybinį idėjų atšvaitas pastebimos menininkės drobėse. Jo tapyba buvo persunkta religine nuotaka, o juodos teptuko linijos, lyg švino juostos vitražuose, skyrė vieną spalvą nuo kitos. Regina Ingelevičienė savaip perprato šias įtakas ir savo tapyboje išpuoselėjo savitą braižą.“

Didžiąją dalį savo darbų menininkė sukūrė rūpestingai išieskodama ritminio spalvų ir linijų balanso. Bet ji yra nutapiusi visą eilę impresionistinės nuotikos paveikslų, kurie suspin-

Lietuviai kalinamų rašytojų ir žurnalistų komiteto pranešime

Gegužės mėnesį Venecijoje, Italijoje, įvyko Tarptautinio PEN klubo suvažiavimas. Jame buvo svarstomas ir kalinamų rašytojų bei žurnalistų komiteto pranešimas, kuriame išvardinti šie lietuvių savilaidos darbuotojai: Balys Gajauskas, Gintautas Išmantas, Povilas Pečiūnas, Viktoras Petkus, Vytautas Skudis, dr. Algirdas Statkevičius, Antanas Terleckas ir Julius Sasnauskas. Aštuoni lietuviai kalinami už raštą, kai, anot pranešimo, visoje Kinijoje už grotų tėra devyni rašytojai ar žurnalistai! Petkus pranešime pažymėtas kaip škotų PEN centro garbės narys. Paminėti ir estas Mart Niklus bei latvis Alfreds Zarinš. Apie kalinamus lietuvius plačiau pasisakyta suvažiavimo diskusijų metu, pasi-naudojant savilaidos duomenimis.

Kalinamų rašytojų bei žurnalistų komiteto pirmininkas, anglų kritikas Michael Scammell savo pranešime rašo, kad nuo praėjusio PEN klubo delegatų suvažiavimo lapkričio mėnesį Londone neįvyko svarbesnių pasikeitimų. Padėtis blogiausia Tarybų Sąjungoje, Argentinoje, Turkijoje ir Vietname. Kovo mėnesį suimta ukrainiečių poetė Irina Tarušinskaja buvo nuteista griežčiausia bausme — septyneriems metams lagerių ir penkeriems tremties už tai, kad ji, neva, savo eilėse „šmeižė valstybę“. Praėjusį rugpjūtį iš lagerio turėjo būti paleistas ukrainietis Jurij Litvin, bet jį biematant vėl nuteisė dar penkiolikai metų lagerio už „antitarybinę agitaciją“ lageryje. Ukrainoje teismo laukia daugelis rašytojų ir žurnalistų; jų tarpe yra Zoja Kračmalnikova, suimta už religinio savilaidinio žurnalo *Nadiežda* (Viltis) leidimą. Į specialią psichiatrinę nesenai įgrūstas istorikas ir vertėjas Viktor Arcimovič. Paleisti rašytojai Vladimir Osipov ir Ivan Svitličnoj, kuris stengia-

si gauti leidimą išvykti į JAV. Lenkijoje tebekalinami aštuoni rašytojai, įskaitant nesenai suimtą ilgametį Lenkų Rašytojų sąjungos narį Aleksandrą Malachovskį, kuris kaltinamas priklausumu „nelegaliai“ organizacijai. Dr. Jaromir Svarda Čekoslovakijoje nuteistas kalėti pustrėčių metų už ranka perrašytą savo eilėraščių platinimą draugų tarpe. Estrados dainininkas ir poetas Ivan Jirous gavo pusketvirtų metų už savo poemą, kuri valdžiai labai nepatiko. Vienintelis pragiedrulyš Čekoslovakijoje — dėl silpnos sveikatos prieš laiką iš kalėjimo paleistas žymusis dramaturgas Vaclav Havel.

Kalinamų rašytojų bei žurnalistų komiteto pranešimas kreipia ypatingą dėmesį į Vietnamą, kur už grotų bent 63 autoriai. Praėjusius metams baigiantis buvo daug kalbama apie būsiamą amnestiją, bet šios viltys neišsipildė. Būdingas „nusikaltimas“ — nesenai buvo suimtas poetas Hoang Cam už tai, kad „mėgino komunikuoti su užsieniu“. Pernai Vietnamo vyriausybė buvo pasisilūsi išleisti kalinamuosius į Ameriką, bet su sąlyga, kad drauge būtų priminti ir kriminalistai bei narkomanai; Amerikos vyriausybė tokį pasiūlymą atmetė. Nei vienas kalinamam rašytojui nebuvo leista išvykti į užsienį pas savo šeimos narius.

Šioje „smurto olimpiadoje“ daugiausia tасų surinko sovietinis blokas — Sovietų Sąjunga drauge su Vietnamu ir Kuba. Vien Sovietų Sąjungoje kalinami 91 rašytojas. Penkiasdešimt rašytojų Argentinos kalėjimuose, o 63 yra „dingę be žinios“. Turkijoje kalinami 42 rašytojai.

PEN klubas savo chartoje tvirtina, kad „plunksna galingesnė už kalaviją“. Tačiau, kol plunksna pasiekė savo pargalę, daugeliui rašytojų teks gyventi ant kalavijo ašmenų.

A. L.

di ryškiom spalvom ir parodo menininkės sugebėjimą spontaniškai drobėje užfiksuoti patirtą įspūdį: tai žydinčios vyšnios, matytos Brooklyno Botanikos sode, ar pro langą pastebto, rudens spalvom pasipušusio, medžio vaizdas.

Regina Ingelevičienė yra sukūrus ir eilę portretų, — vienu charakteriai rūpestingai išieskoti, kiti spontaniškai plačiu teptuko mostu aptarti.

Reginos Ingelevičienės kūryboje ryški religinė nuotaka. Stoiska ramuma alsuoja ir jos greitu ritmu pulsuojanti tapyba. Menininkės darbuose jautiamas ritmas atliepia pasaulio ritmą, jis nėra neramus ar nervingas. Tai išjaustas gamtos pulsavimas, kuris byloja apie visatos esmę“.

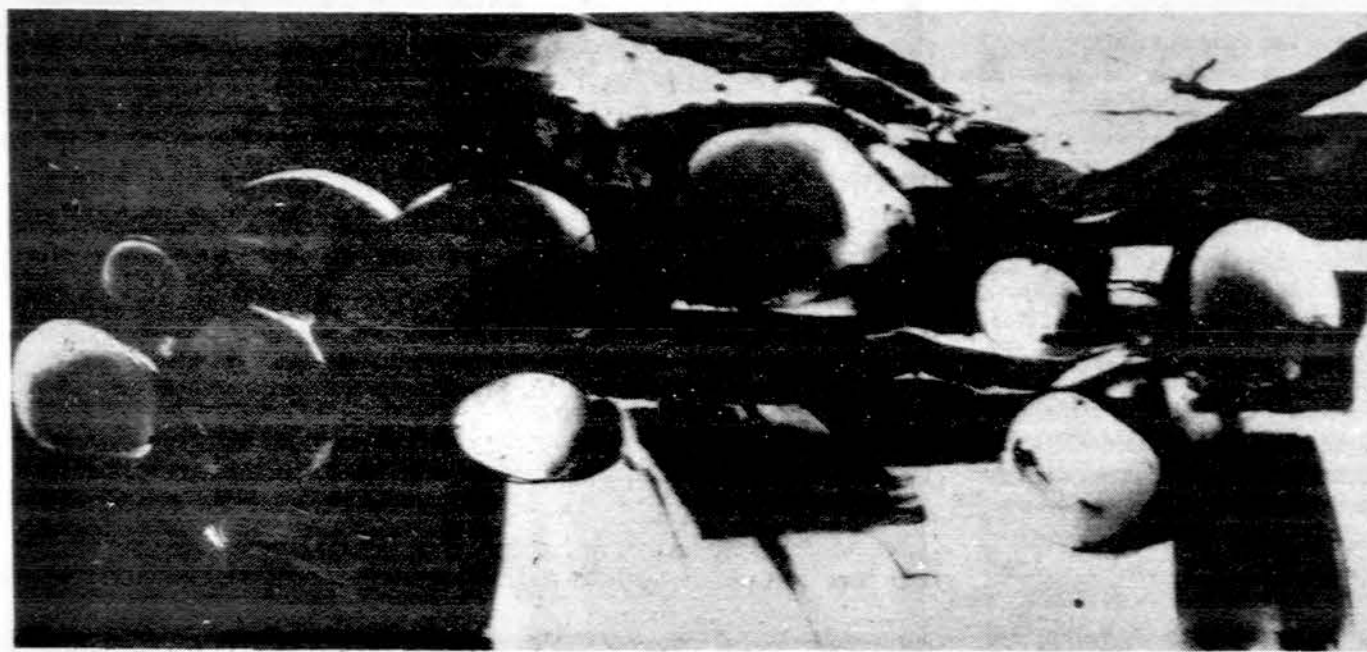
• *Aidai* nr. 2 (1983). Kultūros žurnalas, leidžiamas kas du mėnesiai Tėvų pranciškonų, 361 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207. Redakcija: dr. Leonardas Andriekus, OFM, kun. dr. Kęstutis Trimakas, Vytautas Volertas. Pagalba dailei — Viktoras Vizgirda. Administruoja T. Benvenutas Ramanas, OFM. Metinė prenumerata — 15 dol., atskiras numeris — 2.50 dol.

Numerio akcentas politiniams klausimams, liečiantiems Lietuvą: dr. Jonas A. Stiklorius straipsnyje „Būsimoji Lietuva“ dėsto ir įtikinamai apgina tezę, kad lietuvių tautos ateitis bus užtikrinta tik Jungtinėje Europoje, pasiremiamas istoriniais duomenimis apie Europos valstybių pastangas išvystyti savitarpio ryšius; istorikas J. Jakštas leidžia ir dar tolimesnę praeitį, skaidydamas „Lietuvos valstybės pradžią Vakarų ir Rytų Europos sankryžoje, pagrindinį dėmesį kreipdamas į 13 a. tarptautinę europinę padėtį; Bronius Nemickas išsamiai recenzuoja Aleksandro Štromo studiją *Political Change and Social Development: the Case of the Soviet Union* (1981); Juozas Prunskis rašo apie Europos parlamento užimtą laikyseną prieš Sovietų kolonializmą; Vytautas Vaitiekūnas pateikia išsivijos politinės veiklos 1982 metais apžvalgą; Juozas B. Laučka įžvalgiai vertina Alfred Erich Senn monografiją anglų kalba *Jonas Basanavičius: the Patriarch of the Lithuanian National Renaissance* (1980).

Kitas dėmesio taškas — literatūrinė kūryba. Birutė Ciplijauskaitė straipsnyje „Išsipildymo neradusi moteris realistiniame romane“ svarsto moters traktavimą 19 amžiaus antrosios pusės romanuose: Flaubert *Madame Bovary*, Tolstojaus *Anna Karenina*, (Nukelta į 4 psl.)

darbų apžvalginė paroda įvyko šių metų gegužės mėn. 7-8 dienomis New Yorke. Kultūros židinyje. Nuotrauka Vytauto Maželio.

Iš lietuviško meno gyvenimo New Yorke

Pranas Lapė Pajūrio motyvas (aliejus)
Iš tryliktosios LB dailės parodos New Yorke. Kultūros Židiny.

Nuotrauka Vytauto Maželio

Anksčiau šiose parodose dalyvaudavo visi dailininkai, kurie tik panorėdavo. Profesionalumo klausimas nebuvo keliamas. Kaip ir kitų etninių grupių bendruomenėse parodose, dalyvaudavo ir mėgėjai, ir pradedantys dailininkai, net vaikai, ir tai gero kaimo smuklė parodų menininkų lygi. Dabar dailininkai visi buvo kviešti, bet turbūt nelengva buvo spręsti profesionalumo klausimą?

J.B. — Profesionalumo klausimas buvo keliamas ir kitose parose — bent tose, prie kurių organizavimo man yra tekę prisidėti. Juk parodos ir yra ruošiamos tam, kad parodytume kūrinių menininkų lygį ir dailininko kūrybinį subrandimą ir pajėgumą.

Mums, turint ribotas sąlygas, kaip tik svarbu rodyti visuomenei tik aukštos vertės kūrybą, o nepataikauti diletantizmui ir mėgėjiškumui. Tuo labiau, kad parodos yra skiriamos svarbiomis mūsų tautos sukaktim ar šventėm pagerbti. Tokiose parodose turėtų būti rodomi geriausi dailės kūriniai, sukurti pajėgiausių mūsų dailininkų. Dailininkų amžius čia neturėtų sąlygoti kvietimą ar nekvietimą, dalyvavimą ar nedalyvavimą. Turime pajėgių ir profesionaliai pasiruošusių jaunų dailininkų. Diletantų, mėgėjų ir vaikų darbelius neturėtų būti vietos tokiose parodose.

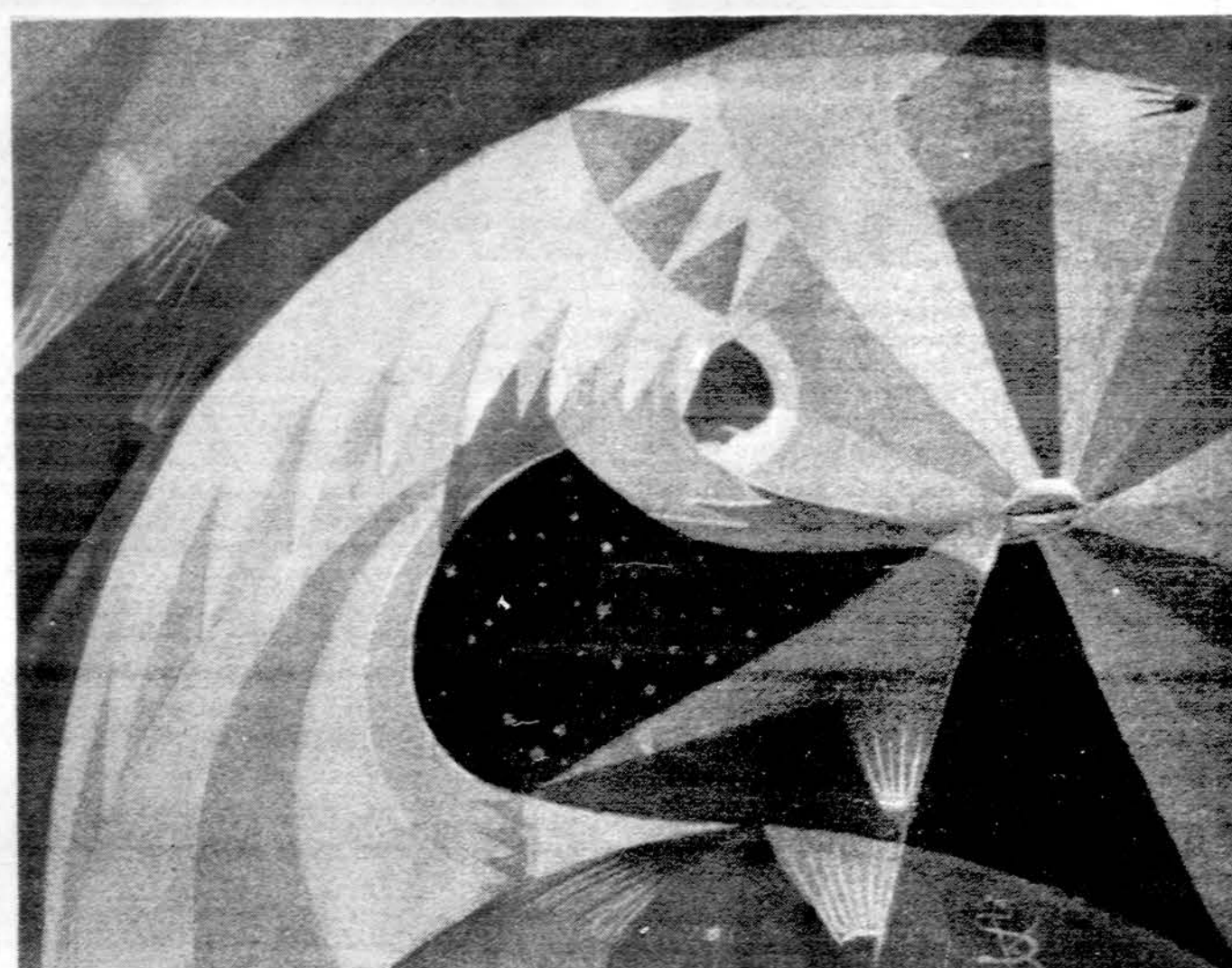
A.S. — Įdomu išgirsti, koks buvo svarbiausias Jūsų užmojis šią parodą rengiant, ir ar Jūs pavyko įgyvendinti? Ar turėjot kokių sunkumų ir kaip pasisekė juos nugalėti?

J.B. — Kviečiau dailininkus profesionalus, turėdamas tikslą pakelti parodos menininkų lygį, ir taip pat norėjau sudaryti galimybę New Yorko lietuvių visuomenei tiesiogiai susipažinti su dailininkais iš tolimųjų vietovių, ar gyvenančiais kituose kraštuose. Iš daugumos kvietusių susilaukiau pritarimo ir dalyvavimo parodoje. Kiti dėl transporto sunkumų bei įsipareigojimų kitose parodose dalyvauti negalėjo. Malonaus pritarimo ir pagalbos susilaukiau iš Chicago „Galerijos“, kuriai vadovauja entuziastingasis lietuvių dailės puoselėtojas kun. A. Kezys.

Iš tolimojo Los Angeles keturios dailininkės mielai sutiko dalyvauti ir atsinešė savo paveikslus net „express“ lėktuvu. Dailininkai iš Bostono, Philadelphia ir kitų tolimųjų vietovių patys atvežė savo kūrinius.

A.S. — Iš parodos dalyvių sudėties matosi, jog neatstūmėte mažiausio profesionalių, bet nuolat dailės veikloje aktyviai dalyvaujančių menininkų, o kai kurie stipresni dailininkai dėl vieno ar kito priežasčių nebuvo pakviesti. Kaip tai suderint su aukštesnio meninio lygio siekimu? Ar pavyko įvykdyti stebuklą, kad ir vilkas būtų sotus ir ožka liktų sveika?

J.B. — Norint bent šiek tiek geriau išdėstyti eksponatus, susiduriame su patalpų dydžio ir apšvietimo problemomis. Todėl reikia riboti kviečiamų

Kazys Simonis

Sviesa (tempera)
Čiurlionio galerija Jaunimo centre, Chicagoje

Iš F. G. Klopstocko poezijos

PRISIKĖLIMAS

Prisikelsi, o prisikelsi vėl tu,
mano dulkė, savo metu!
Nemary gyvenimą gausi
iš savo Tvėrėjo, Aukščiausio!
Aleliuja!

Kas pasėta, pražys vėl žiedais!
Derliaus Viešpats ateis
surinkti mums pėdus,
laukuos mirčiai sudėtus!
Aleliuja!

Džiaugsmo ašarų, aciū diena!
Mano Dievo diena!
Kai būsiu kape pragulėjęs
gana jau, atėjęs
Tu pažadinsi keltis mane!

Ir bus lyg sapne mums tada!
Jėzaus džiaugsmo puota
lauks mums paskirtoji!
Piligrimais klajoję
užbaigsim kančias!

Į šventiausią buveinę nuves
mano Vadas. Gyvensiu šviesias
dienes toį šventovėj
jo didžiajai šlovei
per amžius visus!

PASIMATYMAS

Didelės erdvės skiria mane nuo tavęs,
atskirti negali tik laikas.
Kas sulaukė septyniadešimt,
tas jau netoli nuo tavęs.

Ilgai tavo kapą, brangioji, mačiau,
ir linguojančią liepą virš jo;
ta liepa ir man ims linguoti,
ir man savo žiedus ji bers.

Ne man! Savo žiedus ji bers
tik ant mano šešėlio,
kaip ji lenkės dažnai
tik ant tavo šešėlio.

Pažinsiu tada tą aukštesnį pasaulį,
kur ilgai tu buvai;
nudžiugę matysim tą liepą,
vėsinančią mūsų kapus.

Tada... Bet, ak, juk aš nežinau,
ką tu jau seniai sužinojai;
tik šviesūs, mieli nujautimai
pripildo man sielą.

Ir su džiaugsmo viltim
priartėja saulėleidis tad,
ir užteka saulės
su nuojauta baisiai džiugia ir gilia!

(Vertė A. TYRUOLIS.)

Friedrich Gottlieb Klopstock (1724–1803) iš Quedlinburgo, klasikos, romantikos ir iš dalies moderniosios poezijos pirmtakas, nuo kurio mirties šimt metų. Pagarsėjo laisvais ritmais rašytomis odėmis ir plataus masto epiniu kūriniu „Mesijas“ (1748). Klopstocko vardas kartais siejamas su mūsų Donelaičiu, bet savo „Metus“ Donelaitis kūrė hegzametrais visai savarankiškai, o jo pasakėčios buvo parašytos dar anksčiau už „Mesiją“.

A.T.

Pokalbis su dailininku Juozu Bagdonu

ALINA STAKNIENĖ

Šiam pasauliniam meno centre ir jo apylinkėse gyvena ir kuria nemaža grupė lietuvių dailininkų. Jie pasireiškia ir amerikiniame meno gyvenime, dalyvaudami įvairiose grupinėse dailės parodose, retkarčiais suruošdami ir savo autorines parodas amerikietiškoje galerijoje ar universitetuose. Tie individualūs pasireiškimai nedaug tesulaukia lietuviškos visuomenės dėmesio, apie juos dažniausiai paskaitoma vien laikraščiose, kronikose (kurios, toli gražu, nepilnos).

Išėjusios kultūros tėkmė daug didesnių bangų sukelia lietuvių dailininkų pasirodymai savuose centruose. New Yorko Kultūros Židiny, Brooklyne, nuolat vyksta individualios ir grupinės dailės parodos. Jų rengimu rūpinasi įvairios organizacijos, pradedant skautais ir baigiant LB suburtais komitetais. Patys dailininkai parodų rengime mažai dalyvauja, tik vienas kitas tam darbui uoliai pasižymi.

Vienas iš tokių pasižymėlių yra dail. Juozas Bagdonas, kuris New Yorke gyvena nuo 1964 metų. Per praėjusius kelerius metus jis savo jėgas aukėjo daugeliui New Yorke suruoštų dailės parodų. Todėl buvo įdomu su juo pasikalbėti ir užklausti jį kelių klausimų.

A.S. — Gerbiamas dailininke, ar galėtumėt trumpai papasakoti, kaip prasidėjo lietuviška meno veikla New Yorke. Kada įvyko pirmoji svarbi grupinė paroda?

J.B. — Lietuvių dailininkų kūrybos parodos čia, Amerikoje, turi savo atsi-

radimo priežastis ir istoriją. Reikia atsiminti, kad prieš atvykstant iš Europos taip vadinamiems „dypukams“, Amerikoje buvo berods tik 5-6 lietuvių dailininkai profesionalai. Su masine lietuvių pabėgėlių banga atvyko ir apie 70 dailininkų. Tai daugiau kaip pusė buvusios Lietuvos Dailininkų sąjungos narių. Prie jų reikia priskaityti apie tiek pat ar net daugiau tų, kurie meno studijas buvo baigę ar bebaigę okupacijų metais. Dauguma atvyko į JAV, keletas į Australiją, tik vienas kitas pasilikio Europos meno centruose. Mane su kitais lietuvių kolegoms likimas nuvedė į Pietų Ameriką, Kolumbiją.

Daugiau kaip pusė į JAV atvykusių dailininkų susibūrė New Yorke ir apylinkėse. Tuo metu, t.y. apie 1950 metus, New Yorkas jau grojo pirmu smuiku dailės gyvenime visame pasaulyje. Ekspresionistinis abstraktizmas dominavo pasaulinė dailė ir New Yorkas buvo to stiliaus centras.

Lietuviai dailininkai, apsigyvenę šiame mieste, susiorganizavo į New Yorko lietuvių dailininkų sąjungą ir jau 1953 m. suruošė pirmą grupinę parodą. Joje dalyvavo 11 dailininkų. Po to buvo kitos bendros parodos. Didėsni apimties grupinė paroda įvyko 1958 m. River-side muziejuje LB Seimo praga.

A.S. — O kada Jums patiam teko pirmą kartą suorganizuoti dailės parodą New Yorke, ir kaip ji pasisekė?

J.B. — Pirmą asmenišką parodą New Yorke suruošiau 1964 m., kai persikėliau iš Washingtono į New Yorką. Bet manau, kad Jus domina

ne mano asmeniškų parodų New Yorke, o bendros grupinės, prie kurių suruošimo man teko prisidėti ar joms vadovauti.

A.S. — Turbūt reikšmingiausios lietuviškame dailės gyvenime New Yorke tai LB ruošiamos metinės parodos vasario 16 praga? Pačiai pirmajai, berods, Jūs ir vadovavot.

J.B. — Reikšmingiausios, manau, šios parodos yra todėl, kad dalyvauja didesnis skaičius dailininkų ir dėlto, kad jos skiriamos Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo sukaktiui paminėti. Tas parodas organizuoja ir administruoja LB New Yorko apygardos valdyba. Pirmoji tokios paskirties paroda įvyko 1970 metais. Tuometinis apygardos pirmininkas Aleksandras Vakselis (kuris ir šiuo metu yra pirmininku) pakalbino mane suruošti bendrą didesnę apimties parodą vasario 16 d. praga. Svarbiausias klausimas buvo, kokios patalpos? Tėvai Pranciškonai jau buvo įsigiję kelis namus Highland Blvd., Brooklyne, kur dabar yra Kultūros Židiny. Nors patalpos ir nebuvo visai tinkamos parodai, bet šiek tiek pertvarkius ir pritaikius buvo galima parodą įrengti. Dailininkai dalyvauti parodoje buvo kviečiami laiškais ir per spaudą. Paroda buvo aukšto meninio lygio, tęsėsi visą savaitę. Ją aplankė per 600 asmenų — mūsų sąlygomis rekordinis skaičius.

A.S. — Šiometinė LB suruošta paroda jau buvo tryliktoji. LB New Yorko apygardos paprašytas, Jūs pats kvietėt dailininkus, atrinkot meno darbus ir ekspozicijai vadovavot, talkinamas specialiai sudaryto komiteto.

A.S. — Iš parodos dalyvių sudėties matosi, jog neatstūmėte mažiausio profesionalių, bet nuolat dailės veikloje aktyviai dalyvaujančių menininkų, o kai kurie stipresni dailininkai dėl vieno ar kito priežasčių nebuvo pakviesti. Kaip tai suderint su aukštesnio meninio lygio siekimu? Ar pavyko įvykdyti stebuklą, kad ir vilkas būtų sotus ir ožka liktų sveika?

J.B. — Norint bent šiek tiek geriau išdėstyti eksponatus, susiduriame su patalpų dydžio ir apšvietimo problemomis. Todėl reikia riboti kviečiamų

dailininkų ir jų kūrinių skaičių. Manau, kad 13-toji LB suruošta paroda buvo įdomi tiek dalyviais, tiek išstatytų kūrinių menine verte.

Kad trylika parodų jau galėjo įvykti, tai didelis nuopelnas LB New Yorko apygardos valdybos, ypač jos pirmininko Aleksandro Vakselio, kuris per keturiolika metų nepavargo ir nenustojo entuziazmo parodas administruoti ir rūpintis, kad kasmet įvyktų.

A.S. — Anot katalogo, šioji tryliktoji paroda dalyvavo 30 dailininkų su 93 darbais. Trys dailininkai buvo apdovanoti premijomis. Gal apibūdintumėt tas premijas.

J.B. — LB New Yorko apygardos 300 dol. premija buvo paskirta dail. Pranui Lapei, LB Bushwick apylinkės 200 dol. premija — dail. Nedai Nijolei Macelytei, o Simo Kudirkos vardo Šaulių kuopos dovanota 100 dol. premija — dail. Magdalenai Stankūnienėi.

A.S. — Pereitų metų pava-

sarį daug darbo įdėjot ir labai gražių rezultatų pasiekėt Kultūros Židiny surengtoji pabaltiečių dailės paroda. Šias parodas rengia jau šeštas

metus gyvuojanti pabaltiečių meno draugija „Baltia“, kurios veiklą Jūs irgi aktyviai įsijungėt. O šį pavasarį gražią bendrą parodą su latviais ir estais suruošė latvių „Daugavas Vanagi“ namuose. Kaip žiūrit į bendrą pabaltiečių dailės parodas, ar yra prasmės ir toliau jas ruošti?

J.B. — Ruošti bendras pabaltiečių dailininkų kūrinių parodas yra ne tik prasmė, bet ir pareiga, nes tai gražus įnašas į bendrą mūsų tautų kultūrą. Jūs vadovaujate meno draugijos „Baltia“ lietuvių sekcijai, žinote, kaip malonu yra bendradarbiauti su estais ir latviais, giliau ir iš arčiau pažinti jų dailę, literatūrą, muziką, ir apskritai kultūrą. Žinoma, tai užima nemažai laiko ir pareikalauja daug pastangų, sudaro ir asmeninių išlaidų.

Mes, gyvendami laisvame pasaulyje, galime ir turime formuoti tokią kultūrą, kuri atitinka mūsų tautų charakterį, o ne tokią, kokią padiktuoja okupantas. Sudėję savo kultūrinius turtus, turime įrodyti, jog ir mažos tautos savo dvasinėmis vertybėmis yra didelės ir vertingos. Pabaltie-

čiai glaudžiai bendradarbiauja politinėje, diplomatinėje ir visuomeninėje veikloje per tam tikslui sukurias organizacijas, tad meno draugija „Baltia“, kuri apjungia kultūrinę veiklą, nusipelno pagarbos ir paramos.

Mano supratimu, „Baltia“ draugijos veiklą reikėtų daugiau išplėsti, padaryti daugiau žinomą. Ji turėtų neapsiriboti vien tik dailės parodomis ir negausiais literatūros vakarais, bet taip pat ruošti paskaitas, seminarus, diskusijas ir kt. — mūsų trijų bendro likimo tautų kultūrai pažinti, ją plačiau paskleisti ir parodyti kitiems.

A.S. — O kada sulauksim Jūsų paties retrospektyvinės parodos penkiasdešimties metų dailės darbo sukakties praga?

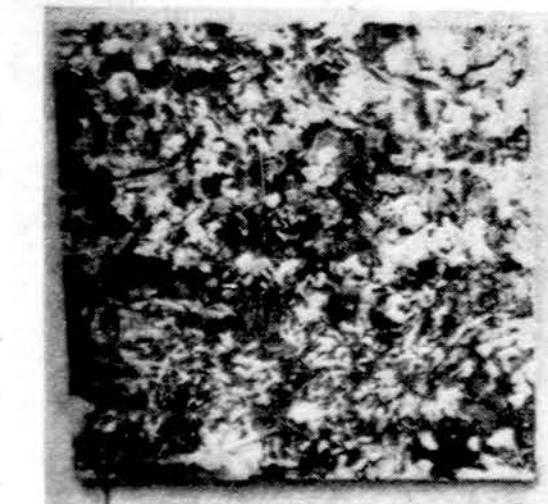
J.B. — Netolimoje ateityje manau tokią parodą suruošti, gal šių metų pabaigoje, gal ir vėliau.

A.S. — Lauksime. Belieka palinkėti Jums sėkmės ir ištvermės taip aktyviai ir toliau dalyvauti lietuviškame ir pabaltiečių dailės gyvenime. Ačiū už pokalbį.

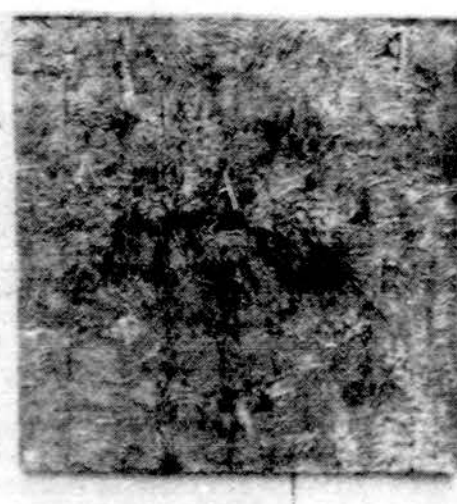

Juozas Bagdonas tapyba tryliktojoje LB dailės parodoje New Yorke.

Nuotrauka Vytauto Maželio

Nedos Nijolės Macelytės tapyba tryliktojoje LB dailės parodoje New Yorke.

Nuotrauka Vytauto Maželio

Dešimtoji Poezijos šventė Chicagoje

JUOZAS PRUNSKIS

Gausiai susirinkusių į Jaunimo centro kavinę poezijos mylėtojų akys gegužės 27 d. kryo į nuostabią patrauklų vaizdą, dail. J. Kelečiaus nupieštą Vilniaus pilies ir bažnyčių bokštų siluetus, liepsnagai nušviestus Aušros žaizduojančių spindulių. Viršuje aukso atšvaitėmis žėrėjo Maironio žodžiai:

*Aušra naujos gėdynės teka,
Nušvis ir saulės spinduliai*
Jaunimo moterų klubo pirminkė S. Endrijonienė atidarydama pasveikino susirinkusius, pakviestą poetą K. Bradūną vadovauti.

„Aušra“ poezijos dienos

Kazys Bradūnas visų vardu išreiškė nuosirdžią padėką dail. Kelečiui už tą užburiantį simbolinį vaizdą, primenantį naujos gėdynės tekantį aušrą. Dešimtosios poezijos dienos skiriamos paminėti „Aušros“ 100 metų sukaktį. Priminė paralelę tarp vardų: „Aušros“ ir pagrindinės paskaitininkės Aušros Liulevičienės, kurios žodis buvo: „Žvilgsnis į Aušros poeziją po šimto metų“.

Prelegentė pradžioje pažymėjo, kad greičiausiai ko tikimės iš „Aušros“ šimtmečio minėjimo, tai vidinės jėgos sau patiems naujam mūsų tautos šimtmečiui. Kokia „Aušros“ poezijos reikšmė dabar mums? Esame linkę manyti, kad „Aušros“ poezija vertinga patriotiniu, lietuvišku atžvilgiu, dėl jos ideologinio vaidmens, o kaip poezija — primityvi ir nestipri. Taip pat primta „Aušros“ poeziją dalinti į dvi kryptis: romantinę ir realistinę. Taip į ją žiūrime ir Lietuvoje. O vis dėlto abioms šioms kryptims yra būdingas ne tiek jų skirtumas, kiek bandymas aprepti žmogiškos visuomenės — lietuvių tautos — prasingo ir laimingo bendro gyvenimo viziją ir ją išreikšti visom turimom, nors tuo laiku labai ribotomis priemonėmis. Atsižvelgus į jos siekius, galime sakyti, kad ji buvo visuomeninės dorybės poezija.

Kadangi 19 amžius buvo romantizmo laikotarpis, o „Aušros“ poetai dairėsi į Schillerį, Byroną ir ypač lenkų romantikus, ir savo tematika paviršutiniškai jiems panašūs, juos linkstama įrikiuoti į europietiškojo romantizmo atstovų eiles. Tikrumoje, „Aušros“ poetikos ištakų reikėtų dairytis jau 18 šimtmečiuje — Apšvietos, racionalizmo ir žmogaus gyvenimo istoriskumą pabrėžusiose sąjūdžioose.

„Aušros“ poetų priskyrimas romantizmui yra problematiškas — jiems stinga pagrindinio romantinės estetikos sando: kūrėjo meninės individualybės iškelimo. Anaiptol, „Aušros“ poetams svarbiausia buvo jų publika — jie siekė padrasinti, pagosti, pa-

Pirmojo Poezijos dienų vakaro kurie dalyviai, Chicagoje. Fone dail. Jono Kelečiaus paveikslas, nupieštas dešimtajai Poezijos šventei.

Nuotrauka Jono Kuprio.

skatinti, sujungti lietuvių į vieną tautinę bendruomenę. Stanislovas Dagilis pranašiskai įžvelgia, kad jų balsai kulkūs, bet jų atsakomybė visuomeniniam idealui pateisina jų kūrybinę pastangas.

„Aušros“ poetai savo kūrybą laikė priemone visuomenei tarnauti. Tą jiems padiktavo jų pačių gyvenimo patirtis ir veržimasis pašaukti lietuvių į jiems prideramą vietą pasaulyje. „Aušros“ poetai stokojo ir lietuvių kultūros istorijos ir literatūrinės tradicijos. Jie žvelgė į Virgilijų, Homerą, Šekspyrą ir taip pat savo meto žmonių kūrybinių lobių rinkinius. Apšvietos amžiaus idėjos galėjo paveikti „Aušros“ kūrėjų polinkius. Toje epochoje, kaip yra pažymėjęs Tomas Venclova, ėmė lukštentis žmogaus teisių samprata, o aušrininkams ypač rūpėjo teisės, kurios lietuviams buvo paneigtos, kaip savo laisva spauda. „Aušros“ poetams buvo tipiskas kultūrinių vertybių siekimas: mokslas, pažanga, politinės teisės, ir tų idealų puoselėjimas visuomeninėje santaukoje.

Galbūt neklysiame, „Aušros“ poeziją pavadindami visuomeninių ryšių poezija. Joje yra ryškus „brolio sakramentas“ — kreipimasis į brolius lietuvius priimti šviesos, tiesos ir savitarpio meilės malonę. Pagrindą tam teikė Apvaizda, Praamžius, Kristus, visatos sąranga, arba likimas. O naujos visuomeninės tikrovės kūrimas „Aušros“ poetams buvo jų pačių uždavinys — jie ilgėjosi savo tautiečiams naujos dalies. Tautinę sąmonę žadindami, „Aušros“ poetai vykdė ir perspėjamąją funkciją, smerkdami nusisukancius nuo savo žmonių ateities kūrimo darbo. Jiems rūpėjo visų lietuvių tautos telkinio idealas.

„Aušros“ poetų siekimo centras — šviesi, pasiturinti, laisva Lietuva. Be abejo, jų siekiama ateities Lietuva — idealizuota. Bet poetinei vizijai tai ir pridera — įsivaizduoti visuomeninio gyvenimo formas, kurios patrauktų klausytojus. Tai ir daro vienas geriausių „Aušros“ poetų, Miglovara, prašydamas „Prabrėšk, aušrelė“, ir matydamas išauštantą dieną, kurioje laimingai, sauleto gyvenimu gyvensime, „lietuvininkais pasensim“. Prelegentė pastebėjo, kad kaip tik toks prasingo kolektyvinio gyvenimo ilgesys, atremtas į istorinę savo bendruomenės atmintį ir nukreiptas į jos ateities galimybes, yra ryškus mūsų šimtmečio geriausiose anglų poetų kūrybos pavyzdžiuose — pvz. T. S. Eliot ar W. H. Auden, dalinai Wallace Stevens. Tai yra lyg grįžimas nuo romantizmo išaukštintos kūrėjo individualybės dvasinių aukštumų į civilizuotą dorybių klonį — į žemiškąjį, bendražmogiškąjį gyvenimą, kur mums lemia susirasti savo laimę, arba iš vis ne, kaip sako amerikietis Wallace Stevens, arba savo „dalelę“, kaip sakė Juozas Andziulaitis-Kalnėnas žmoneliams, tempiantiems carų ir ponų jungą.

„Aušros“ poetų eilavimas daug kur artimas liaudies kūrybos lojams. Jų sąmonė daugiau veikiamą visuomeninio, kolektyvinio išgyvenimo, negu asmenišką. Tarp kitko, šis poetinis kolektyvinis sąmonės reiškinys turėjo toliau siekiančių padarinių, pvz. tėvynės kančios įvaizdį. „Aušros“ poetai skelbė proto primatą ir tikėjo, kad jo pagalba galima sukurti žemiškai laimingą ir prasingą gyvenimą. Kas tikrai įdomu „Aušros“ poetuose, tai kad romantizmui lietuvių literatūrinėje raidoje dar net nesukristalizavus (jis turėjo

laukti Maironio), jie taip ryškiai formulavo visuomeninių dorybių reikalavimą tautos gyvenime, kurio ateinančiame šimtmečiu intensyviai pasigėrė ir plataus pasaulio poetinė vaizduotė.

„Aušros“ poetų reikšmė didesnė lietuvių tautiniam atgimimui kaip pačiai poezijai, o vis dėlto dabartinėje Lietuvoje „Aušros“ poezijai pripažįstamas esminis vaidmuo lietuvių literatūros raidoje, kurios kulminacija buvo Maironis. Tai rodytų, kad tautinė sąmonė ir tautinė literatūra nėra atsietsios viena nuo kitos. Visais laikais vienas iš poetinės vaizduotės šaltinių yra to laiko savo visuomenės likimo suvokimas. „Aušros“ poetai panaudojo tai, ką turėjo, ir jie sugebėjo tomis priemonėmis sukurti mūsų tautos ateities viziją. Ši jų pilnutinio, laisvo žmogiškos bendruomenės gyvenimo pasaulyje vizija nėra atgyvenusi. Tai įkvėpimas mums gyventi, ir kovoti už tą viziją, kurią jie prieš akis turėjo.

K. Bradūnas savo žodžiu, o publika gausiu plojimu reikė padėką už įžvalgias mintis apie „Aušros“ poeziją. Prelegentė parodė naują „Aušros“ poetų kūrybos ir jų misijos supratimą, literatūros teorijos ir kultūros istorijos žvilgsniu perbėgdama jų pastangas.

Žodinis ir muzikinis rečitalis

Po pertraukos K. Bradūnas pranešė, kad antroji programos dalis bus „Aušros“ poezijos žodinis ir muzikinis rečitalis, kurį atliks mūsų jauniausia karta. Čia pasireiškė Guoda, Daina, Gailė ir Indrė Antanaitytės ir Antro Kaimo aktorai: Vida Gilvydienė, Jūratė Jakštytė, Indrė Toliuštė, Eugenijus Butėnas, Juozas Kapačinskis ir Arvydas Vaitkus. Dainomis aušrininkų kūrybą perteikė Darius, Audrius, Marius ir

NAUJI LEIDINIAI

(Atkelta iš 3 psl.)

„Clarín“ La Regenta ir Fontane Effi Briest. Spausdinama pluoštas Leonardo Andriekaus eilėraščių ir ištrauka iš Gabriel Garcia Marquez romano Šimtas metų vienatvės. Kęstutis Trimakas pateikia 1982 metų LKMA suvažiavimo literatūros sekcijos paskaitų santraukas: Religiniai įvaizdžiai Mackaus poezijoje (R. Šilbajoris), Istorija ir mitas trijuose dabartinės Lietuvos romanuose (A. Liulevičienė), Trumpas poezijos žodis (B. Cipijauskaitė). Stasys Goštautas rašo apie Gabriel Garcia Marquez — „atogrąžų pasakotojų“ kūrybą. Recenzuojama Petro Melniko naujausias romanas Gėlių generacija.

Skyriuje „Iš lietuviškojo gyvenimo“ Vytautas Volertas gvildena JAV LB vėliausio laikotarpio veiklos bruožus ir rūpesčius. Supažindinama su psichologijos sekcijos LKMA 1982 m. suvažiavime pranešimais „Nuo jaunystės iki senatvės suaugusiojo kaita“ (K. Trimakas) ir „Vyresnio amžiaus žmonių psichologinis sveikatingumas“ (A. Malcaneitė-Griniene). Numeris iliustruotas Vytauto Igno, 1982 metų LB Kultūros tarybos dailės premijos laureato, lino raiziniiais.

Rima Polikaitė. Kūrybingas D. Polikaitis sukūręs ir melodijas aušrininkų eilėraščių. Rečitaliui eilėraščių buvo parinkę Kazys Bradūnas. Jų perteikimą paruošė A. T. Antanaitis. Čia buvo pavaizduotas didelis Aušros poetų kūrybos įvaizdas: St. Dagilio — Skaitytoji, Lietuvos mergytės, A. Vistelio — Regėjimas, Šviesa, Lietuviška kalba, Maironio — Lietuvos vargas, T. Žičkaus — Jau saulutė leidžiasi, J. Miglovaros — Gentinės dainos, Prabrėšk, aušrelė, J. Andziulaitis-Kalnėno — Tarp savųjų, Avietė, Atsisveikinimas, Ks. Sakalauskas-Vanagėlio — Lietuva, Mylimajai, Pakštėlis, Iš tolimes šalies, P. Armino-Trupinėlio — Arkliai, Keleiviai ir šunės, S. Norkaus — Tu, arielka, M. Davainio — Brangioji Lietuva, J. Sauerweino — Lietuvninkai mes esam gimę.

Džiugu buvo, kad mūsų Antro Kaimo aktorai, švyntieji humoro teatre, įsijungė ir į šį literatūrinį-patriotinį užmojų, drauge su grupe kito malonaus mūsų jaunimo. Miela buvo matyti čia įsijungus net visam dviejų šeimų — Antanaičių ir Polikaitių atžalynui. Dariai Polikaitiui pianinu skambinant paties sukurto melodijos aušrininkų poezijos žodžiais, jam patiam dainuojant pritarė du broliukai ir sesutė. Visos Antanaitytės — tautiniai drabužiais pasipuošusios. Tautinius drabužius vilkėjo ir antrakaimietės V. Gilvydienė ir I. Toliuštė. Kai kurioms deklamacijoms palydą sudarė įrašytos melodijos, kitoms — ritmingas niūniavimas.

Pirmoji poezijos dienų vakaronė kaip išsamia paskaita, taip gausiu poezijos perteikimu labai gyvai pavaizdavo „Aušros“

Poetas Kazys Bradūnas pradeda Poezijos dienas gegužės mėn. 27 d. Jaunimo centro kavinėje, Chicagoje.

Nuotrauka Jono Kuprio.

poetų kūrybą. Ypatinę išpūdį pulko Sauerweino „Lietuvninkai mes esam gimę“, kai vyko deklamacijos pakaitomis su įrašytomis magnetofono tos dainos posmais. Publika pagarbiai sustojo ir palydėjo stipriais plojimais.

K. Bradūnas, užbaigdamas, džiaugėsi, kad šimtmetė poezija prabilo į mus taip gyvai, taip giliai. Tai stebuklinga rečitalinė dovana, už kurią ačiū poezijos

perteikimo organizatoriams T. Antanaičiui ir D. Polikaitiui.

Reikia pridėti padėką ir pačiam poetui K. Bradūnui, kuris su tokiu sumanumu jau daugelį metų taip sėkmingai poezijos dienas suorganizuoja ir praveda.

(Antrojo Poezijos dienų vakaro, gegužės 28 d., „Lietuva dabarties mūsų poetų posmuose“ aprašas — ateinantį šeštadienį.)

Dalis „Aušros“ poezijos deklamacijų Poezijos dienos gegužės mėn. 27 d. Chicagoje: Indrė Toliuštė, Juozas Kapačinskis, Vida Gilvydienė, Guoda Antanaitytė, Daina Antanaitytė, Indrė Antanaitytė ir Gailė Antanaitytė.

Poezijos dienos gegužės mėn. 27 d. Chicagoje Antro kaimo aktorai Eugenijus Butėnas, Arvydas Vaitkus ir Juozas Kapačinskis deklamuoja aušrininko S. Norkaus išvirkstine odę „Tu, arielka“.

Nuotrauka Jono Kuprio.

Dainomis „Aušros“ poetų kūrybą perteikia Poezijos dienos gegužės mėn. 27 d. Chicagoje: Audrius Polikaitis, Darius Polikaitis (prie pianino), Marius Polikaitis ir Rima Polikaitytė.

Nuotraukos Jono Kuprio